

VALGUSTA
END !

MITTETULUNDUSÜHING ÖKOKRATT ÜHISKONDLIKU MÕJU HINDAMINE

Kuusalu 2013

Vastu võetud mittetulundusühing Ökokrati juhatuse poolt 31. detsembril 2013

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ORGANISATSIOONI ÜLDINFO.....	5
1.1. Taust.....	5
1.2. Tegevused	6
1.3. Missioon.....	8
1.4. Visioon.....	8
1.5. Visioon 2018+	8
2. LOOGIKA MUDEL	9
3. MÕJU LOOMISE TEEKOND	10
4. INDIKAATORID.....	11
KOKKUVÕTE.....	15

SISSEJUHATUS

Mittetulundusühing Ökokratt (edaspidi MTÜ Ökokratt) ühiskondliku mõju hindamise meetoodika on dokument, mis määrab ära ühingu tegevuse ühiskondliku mõju hindamise meetoodika lähimateks aastateks. Ühiskondliku mõju hindamise vajadus tuleneb peamiselt panna paika meetoodika, kuidas mõõta meie tegevuse tulemust, eesmärkide ja mõju ühiskonnale kahe aasta pärast.

Oma ühiskondliku mõju hindamine on iga organisatsioonile oma tegevuse paremaks eesmärgistamiseks ja tõhusamaks muutmiseks hädavajalik. Lisaks pakub mõju hindamine huvi rahastajatele, annetajatele ja äri sektori partneritele, kes vajavad otsuste tegemiseks informatsiooni: millistesse organisatsioonidesse panustamine loob kõige enam ühiskondlikku väärtust.

Metoodika väljatöötamisel on kasutatud Heateo SA välja töötatud käsiraamatut „Kodanikuühenduste ühiskondliku mõju hindamise käsiraamat“. Käsiraamat valmis ühe väljundina Heateo Sihtasutuse poolt läbi viidud projekti „Missioonist muutuseni: mõju hindamine ja kasutamine juhtimises ning selle kommunikatsioon“ raames. Projekti rahastas regionaalministri valitsemisala ja Kodanikuühiskonna Sihtkapital. Raamat on jaotatud kolmeks suuremaks peatükiks. Esimesed kaks peatükki on eelkõige mõeldud mõju hindamise teekonnal oma kõige esimesi samme astuvale kodanikuühendusele. Seevastu kolmas osa „Mõju hindamise tööriistakast“ pakub tuge ennekõike organisatsioonidele, mis soovivad leida mõtteid juba olemasolevate mõju hindamise tegevuste korrastamiseks, täpsustamiseks ja edasi arendamiseks.

Mõju hindamise meetoodika koostamisega on seotud veel järgmised dokumendid:

- MTÜ Ökokratt arengukava ja tegevussuunad 2014-2018
- Koostöötegevuskava

Dokumendi valmimist toetas Kodanikuühiskonna Sihtkapital

REGIONAALMINISTRI
VALITSEMISALA

Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

1. ORGANISATSIOONI ÜLDINFO

1.1. Taust

MTÜ Ökokratt on 2003. aastal loodud avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing, mille algne missioon oli selgitada säästva eluviisi põhimõtteid; selgitada elanikkonnale seosed, mida tekitab inimtegevus keskkonnale (põhjused ja tagajärjed); laiendada tegevust Eestis ja naaberriikides ning leida mõttekaaslasi ja toetajaid keskkonnaharidusprojektile Ökokratt.

MTÜ Ökokratt koostöövõrgustik on välja arenenud eelneva 12 aasta jooksul üle Eesti, kuhu kuulub 108 KOV-i, 265 haridusasutust ja 2500 õpetajat, kes saavad regulaarselt kuukirja ja ligi 30 000 noort, kes osalevad erinevates projektides ning suur hulk partnereid.

Senised eesmärgid on MTÜ Ökokratil olnud:

- toetada heategevuslikult teadust, kultuuri, haridust, sporti, korraldada seminaride, teabepäevi ja loodushoidu avalikes huvides, sealhulgas korraldada seminaride, teabepäevi ja õppelaagreid;
- valmistada ette, toota ja levitada MTÜ eesmärke toetavaid ning propageerivaid trükiseid, audiovisuaalseid materjale jms;
- arendada MTÜ eesmärke toetavat majandustegevust ja koostööd teiste organisatsioonide ning üksikisikutega kõikidel tasanditel; vahetada kogemusi ja informatsiooni teiste organisatsioonidega ning osaleda seadusloome kujundamisel.

Tänapäeval on MTÜ Ökokrati visioon ja eesmärgid täienenud. Märksõnadeks on võrdsed võimalused kogu elanikkonnale, kogukonna arendamine ja vabatahtlik tegevus – loodushariduse ja keskkonna vahendamisel ka erivajadustega inimestele. Propageeritakse alternatiivenergia tootmist ning panustatakse ka kodanikuühiskonna edendamisse.

MTÜ Ökokratt on järgmiseks viieks aastaks seadnud oma prioriteetideks kolm suuremat peaesmärki:

1. Arendada enda poolt pakutavad looduse ning keskkonna vahendamise teenuseid
2. Aidata kaasa kodanikuühiskonna edendamisele läbi kodanike võimendamise
3. Tõsta oma organisatsiooni võimekust ja suutlikkust, et olla edaspidi iseseisvamad ja suutlikumad oma organisatsiooni missiooni täitmiseks ja visiooni saavutamiseks.

1.2. Tegevused

MTÜ Ökokratt põhikirjalised tegevused on alljärgnevad:

- keskkonnateadlikkuse edendamine;
- keskkonnateadlikkuse koordineerimine;
- loodushariduse propageerimine;
- keskkonnaalaste seminaride, teabepäevade ja õppelaagrite korraldamine;
- MTÜ eesmärke toetavate ning MTÜ propageerivate trükiste, audiovisuaalsete materjalide jms. ettevalmistamine, tootmine ja levitamine;
- MTÜ eesmärke toetava majandustegevuse arendamine, koostöö teiste organisatsioonide ja üksikisikutega kõikidel tasanditel, kogemuste ja informatsiooni vahetamine, osalemine seadusloome kujundamisel.

Alates 1999. aastast on MTÜ Ökokrati suurimad ja olulisemad projektid olnud:

- 1999 - jäätmed ja jäätmekäitlus - 1600 noort
- 2000 - vesi ja veemajandus - 1600 noort
- 2001 - õhk ja energia - 1600 noort
- 2002 - kevad - kodukoha legendid ja pärimused - 1600 noort
- 2002 - sügis - ohtlikud jäätmed - 1600 noort
- 2003 - kevad - muld ja geoloogia - 1600 noort
- 2003 - jäätmete sorteerimine - 5 Harjumaa omavalitsust - 2200 noort
- 2004 - säästev eluviis – jäätmete käitlemine - 14000 noort osales 28 omavalitsust 11 maakonnast üle Eesti
- 2005 – Säästa vett ning väldi selle reostust - 18000 noort osales 51 omavalitsust 14 maakonnast
- 2006 – Kes elab vees! 60 omavalitsust 15 maakonnast - 19000 noort
- 2007 - Mets õpetab! 78 omavalitsust 15 maakonnast - 23000 noort
- 2008 – Olen osa loodusest! 108 omavalitsust 15 maakonnast - 27500 noort
- 2009 - Müra pole muusika! 79 omavalitsust 15 maakonnast - 25500 noort
- 2006 - 2007 Keskkonnatelk raadiosaade – 30 - 40 000 kuulajat
- 2008 - Tantsuga puhtaks ja targaks! Ökotantsufestival - 450 osalejat
- 2007 - Külaklassi rajamine Kuusalu külla - 780 kasutajat
- 2008 - Keskkonnamüra konverents "Kas oleme müraks valmis?" - 180 osalejat
- 2008 - Ajalooraja rajamine Kuusalu külla - 780 kasutajat

- 2008 - Väärtuste raja rajamine Kuusalu külla - 780 kasutajat
- 2006 - 2009 Infoõhtud Kuusalu küla elanikele - 70 inimest kuus
- 2009 - Ökotantsufestival – Tantsuga puhtaks ja targaks! 450 osalejat
- 2009 - Puhta Õhu Pidud - 500 osalejat
- 2009 - Väärtuste raja pikendus Kuusalu küllasse 780 kasutajat
- 2009 - Virtuaalse ajaloo ja väärtuste raja loomine külastatavuse järgi keskmiselt 300 inimest kuus
- 2003 - 2009 Keskkonnatelk ühe päeva seminaridel (4tk) osaleb kokku ~120 inimest
- 2009 - kogukondade tõmbekeskuse arendamine ja Puhta vee teemapargi arendamine. Omarahastus.
- 2009- 2013 – Puhta vee teemapargi arendamine ja Puhta Vee Teemapargi keskuse hoone ehitamine –25 000 EUR omafinantseering
- 2010 – Mänguga targaks ja puhtaks! 15 000 noort - 250 000 EEK SA MEIS
- 2010 - Loodus õpetab õpetajaid 90 pedagoogi 15 000 noort - 179 000 EEK SA MEIS
- 2010 – Keskkonnamüra käsiraamat „Keskkonnamüra mõõtmine ja tõkestamine“ 900 eks - 112 000 EEK SA KIK
- 2010 – Keskkonnamüra konverents 2010 150 osalejat – 303 300 EEK SA KIK
- 2010 - 2013 Soome ja Eesti käsitöö oskuste vaheline ja kogukonna suhtlus – 10500 EUR SA LEADER
- 2010 – 2013 - Järsi, Türje ja Võhmuta küllade päeva korraldamine- 3300 EUR KOP ja omafinantseering
- 2011 - Ületame halduspiirid piirkonna arenguks Kesk-Eesti vabaihenduste ja KOV koostööprojekt - 240 000 EEK SA KÜSK
- 2011 - Järsi küla geoloogiline uuring - 4800 EUR EAS
- 2011 - Järsi küla ajaloo uuringu koostamine - 4800 EUR EAS
- 2011 - 2012 - Kivia taastamine Järsi küllas 1880m ulatuses - 30 000 EUR PRIA
- 2012 - Õppe- ja matkaradade rajamine Vajangu Põhikoolile Tamsalu ja Järva-Jaani Gümnaasiumile Järva-Jaani valdadesse ning nende virtuaalradade avaldamine internetis. SA KIK rahastus.
- 2012 – Raadiosaade „Keskkonnatelk“ – 7898 EUR SA KIK
- 2012 - Võhmuta-Metsamõisa tee hooldamine 3,3 km ulatuses 3 000 EUR omafinantseering
- 2013 – „Elukeskkond loimib ühiskonda“ – 13500 € SA KIK

- 2013 – Puhta vee teemapargi arendamine ja Puhta Vee Teemakeskuse ehitamine – KOP EAS
- 2013 - Teeme vabatahtlikega kogukonnateatrit 1805. a talurahva ülestõusust Karinu mõisas - 8682 EUR VÜF

MTÜ Ökokratt on läbi viinud väga palju suuremahulisi projekte, peamiselt keskkonna valdkonnas. Viimastel aastatel on organisatsioon tegelenud ka demokraatia ning kodanikuühiskonna edendamisega; oma põhitegevuse arendamisega Lääne-Virumaal ja Järvamaal, mis jääb nn „ääremaa“ staatusesse ega mahu tavaprojektide rahastamise skeemidesse. Samuti erivajadustega inimeste keskkonnateadlikkuse tõstmise ja inimõiguste ning heaolu edendamisega.

1.3. Missioon

Pakkuda teenuseid, mis suurendavad elanike teadlikkust keskkonnast ja loodusest; tagada keskkonnahariduse pakkumiseks võrdsed võimalused kogu elanikkonnale; edendada kogukonda võimestades kodanikuühiskonda ja rahvusvahelist koostööd.

1.4. Visioon

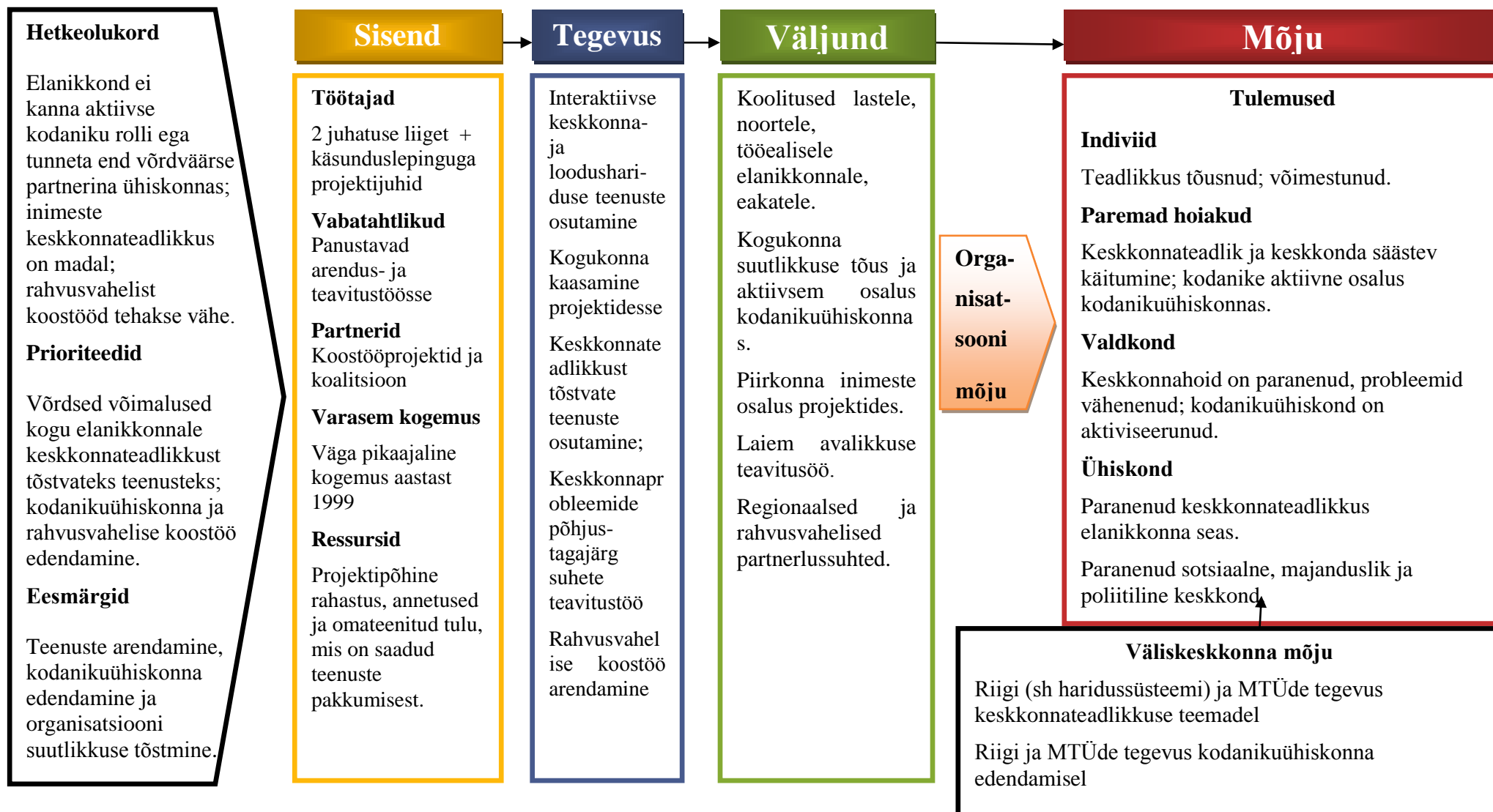
MTÜ Ökokrati integreeritud loodusharidusteenuste abil on elanike teadlikkus keskkonnast ja loodusest suurenenud ning kodanikud on võimestunud ning aktiivsed kodanikuühiskonnas osalejad. Organisatsioon teeb lisaks regionaalsele tihedale koostööle ka rahvusvaheliste partneritega koostööd.

1.5. Visioon 2018+

Eestimaal elanike keskkonnateadmised on Euroopa Liidu uuringute kohaselt esirinnas. Inimesed tunnevad end kodanikuühiskonnas võrdväärse ja võimestunud partnerina. Organisatsioon teeb lisaks regionaalsele tihedale koostööle ka rahvusvaheliste partneritega tihedat koostööd.

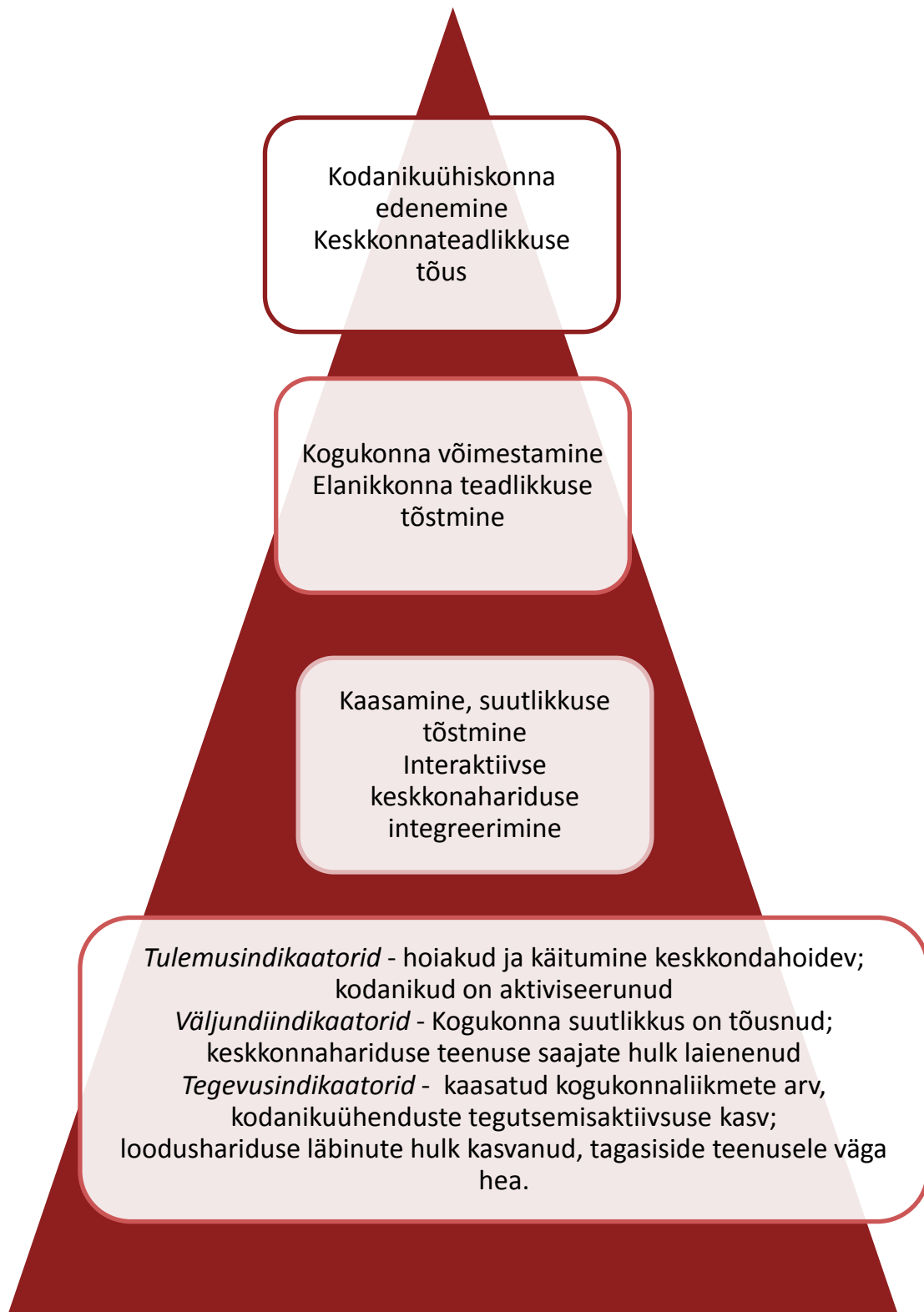
2. LOOGIKA MUDEL

Joonis 1. MTÜ Ökokratt loogika mudel (MTÜ Ökokratt)

3. MÕJU LOOMISE TEEKOND

Joonis 2. Mõju loomise teekond (MTÜ Ökokratt)

4. INDIKAATORID

Indikaatorid võimaldavad tõestada, kas ja kui suurel määral organisatsiooni väited oma mõju loomise teekonna loogika kohta paika peavad. Väidete eelduste tõestatus aitab innustada nii meeskonda kui toetajaid, kuna näitab, et ollakse õigel teel.

Indikaatorid annavad samuti võimaluse organisatsiooni teadlikuks juhtimiseks (s.t olukorra kaardistamiseks, eesmärkide seadmiseks, tulemuste ja mõju jälgimiseks, vajadusel korrektiivide tegemiseks). Kui organisatsiooni tegutsemisloogikat või töökorraldust on tarvis ümber korraldada, annavad õigesti valitud indikaatorid sellest varakult märku.

Ühiskondlik väljakutse

1. Elanikkonna keskkonnateadlikkus on madal, mistõttu on oht mitmete keskkonnaprobleemide tekkeks ja looduse kahjustamiseks.

Indikaator – Võrdlus Eesti ja Euroopa Liidu elanike keskkonnateadlikkuse kohta, eestlaste üldine uuring elanikkonna keskkonnateadlikkuse kohta.

Andmed – EL uuringud, Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuring

2. Teatud piirkonna elanike aktiivsus kodanikuühiskonnas tegutsemisel on madal, oodatakse abi avalikult sektorilt ega võeta ise midagi ette.

Indikaator – Mis on arenenud Eesti kodanikuühiskonnas ja vabatahtlikus töös.

Andmed – Eesti Statistikaamet, Eesti kodanikuühiskonna-alased uuringud, artiklid, lõputööd jm.

Meie mõju

1. Tõstame teenuste ja interaktiivse keskkonnahariduse abil elanike keskkonna- ja loodusteadlikkust.

Indikaator – Kui palju on elanikkonna erinevate sihtgruppide seas keskkonnateadlikkus paranenud

Andmed - Eesti elanikkonna keskkonnateadlikkuse uuring

2. Kaasame kogukonda vabaihenduste töösse, tõstame nende suutlikkust, et kogukond võimestuks.

Indikaator – Kui palju on piirkonna võimekuse indeks muutunud tänavabatahtlikkuse panusele

Andmed - Piirkonna võimekuse indeks

Vajalikud tulemused

1. Inimeste hoiakud ja käitumine on muutunud keskkondahoidvaks ja –säästvaks.

Indikaator – Kas inimeste hoiakud ja käitumine on muutunud keskkonnahoidvamaks- ja säästvamaks

Andmed – Teenust osutatud inimeste enesehinnangu küsitlus; riiklik uuringinimeste terviskäitumise kohta

2. Kogukonna liikmed on võimestunud.

Indikaator – Kas inimesed tunnevad end suutlikumana ja võimestumana

Andmed - Küsitlus kogukonna seas

Vajalikud väljundid

1. Teenuste saajate hinnang oma teadlikkuse paranemisele on paranenud.

Indikaator – Inimeste hinnang oma teadlikkuse paranemisele

Andmed - Teenust osutatud inimeste küsitlus

2. Kogukonna suutlikkus on tõusnud; nende intuiitivne hinnang on paranenud.

Indikaator – Kuivõrd tunnetavad kogukonna liikmed, et nende suutlikkus ühiskonnas midagi korda saata on tõusnud

Andmed – Küsitlus kogukonna inimeste seas.

Vajalikud tegevused

1. Teenuste arv on tõusnud; hinnang teenuse kvaliteedile on väga hea; teenuse saajate määr sihtgrupist on tõusnud.

Indikaator – Osutatud teenuste arv ja määr erinevates sihtgruppides, osalejate tagasiside.

Andmed – Organisatsiooni tegevusaruanne, küsitlus osalejate seas

2. Kaasatud kogukonnaliikmete arv, kodanikuühenduste tegutsemisaktiivsuse kasv.

Indikaator – kaasatud inimeste arv; kodanikuühenduste projekti ja liikmete arv

Andmed – organisatsioonide tegevus- ja majandusaastaruanded.

Tabel 1. MTÜ Ökokrati hindamisküsimused ja indikaatorid (MTÜ Ökokratt).

Hindamisküsimused	Indikaatorid	Kontrollmeetodid
<p>1. Milline on olnud MTÜ Ökokratt ühiskondlik mõju keskkonnateadlikkuse valdkonnas?</p> <p><u>Indiviid</u></p> <p>Mil määral on Ökokratt mõjutanud inimeste teadlikkust, hoiakuid ja käitumist keskkonnaga ja selle hoidmisega seotud teemadel?</p> <p>Kas mõju on olnud kestev?</p> <p><u>Valdkond</u></p> <p>Milline on olnud muude tegurite mõju keskkonna valdkonnale?</p> <p>Kas Ökokratt on mõjutanud ka valdkonna poliitikakujundust?</p> <p><u>Ühiskond</u></p> <p>Mil määral on muutunud ühiskonna teadlikkus ja hoiakud?</p> <p>Kuivõrd on ühiskonna keskkonnateadlikkuse tase paranenud?</p>	<p>Väljundinäitajad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Teenust tarbinud inimeste arv ➤ Teavituste arv (teavitusürituste arv, teiste organisatsioonide korraldatud üritustel esinemine, trükiste ja jaotusmaterjalide arv, trükimeedia reklaamide arv jne). ➤ Hinnanguliselt inimeste arv, kelleni informatsioon jõudis ➤ Ühisüritused avaliku, era ja kolmanda sektoriga. <p>Tulemusindikaatorid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Keskkondasäästvast käitumisest teadlike inimeste osakaal ➤ Elukeskkonna hoidmise olulisuse tajumise määr ➤ Keskkondahoidvad hoiakud ➤ Keskkonnasäästlikku hoiakut omavate inimeste osakaal ja ulatus elanikkonnas <p>Mõjuindikaatorid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Inimeste osakaal, kes on teadlikud tänu MTÜ Ökokratile ➤ Inimeste osakaal, kes käituvad keskkonnasõbralikult tänu MTÜ Ökokratile ➤ Inimeste osakaal, kes on saanud MTÜ Ökokrati poolt pakutavad teenust/nõustamist/koolitust <p>Välikeskkonna mõju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Teised keskkonnateadlikkust tõstvad riiklikud programmid ja projektid 	<p>MTÜ Ökokratt kogub regulaarselt andmeid enda poolt läbi viidud tegevuste väljundite kohta (organisatsioonide tegevus- ja majandusaastaruanded).</p> <p>Vastavateemaliste elanikkonna uuringute seire või läbiviimine. Sobivaks meetodiks on juhuvalimiga elanikkonna küsitlused ja statistiline analüüs, juhuslikkuse alusel läbiviidavad poolstruktureeritud intervjuud ja kvalitatiivanalüüs (vahendite olemasolul).</p> <p>Vastavateemaliste elanikkonna uuringute seire või koostamine (vahendite olemasolul).</p> <p>Koguda regulaarselt vastavasisulistest dokumentidest, keskkonnaasutustest ja ametnikelt infot.</p>

<p>2. Milline on olnud MTÜ Ökokratt ühiskondlik mõju kodanikuühiskonna valdkonnas?</p> <p><u>Indiviid</u></p> <p>Mil määral on Ökokratt mõjutanud piirkonna elanike aktiivsust ja enesehinnangut?</p> <p>Kas mõju on olnud kestev?</p> <p><u>Valdkond</u></p> <p>Kas piirkonna aktiveerumisega on märgata mõju kodanikuühiskonna aktiveerumisele?</p> <p><u>Ühiskond</u></p> <p>Kas elanike aktiivsus kodanikuühiskonnas tegutsemisel on tõusnud?</p> <p>Kas oodatakse vähem abi avalikult sektorilt ja „aidatakse“ end ka ise?</p>	<p>Väljundinäitajad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kaasatud inimeste arv ➤ Piirkonna kodanikühenduste, projektide ja liikmete arv ➤ Erinevate koolituste arv, mis on kogukonna liikmetele ellu viidud ➤ Ühisüritused avaliku, era ja kolmanda sektoriga. <p>Tulemusindikaatorid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kogukonnaliikmete intuiitivne hinnang oma suutlikkusele kodanikuühiskonnas aktiivselt tegutseda ➤ Kodanikuühiskonnas tegutsemisvalmis kogukonna liikmete määr ➤ Ühiskonnast toimuvast hoolimise määr tõusnud <p>Mõjuindikaatorid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Inimeste osakaal, kes on teadlikud tänu MTÜ Ökokratile ➤ Inimeste osakaal, kes on kodanikuühiskonnas aktiivsemad tänu MTÜ Ökokratile ➤ Inimeste osakaal, kes on osalenud MTÜ Ökokrati poolt läbi viidud projektides <p>Välikeskkonna mõju:</p> <p>Teised kodanikuühiskonda edendavad riiklikud programmid ja projektid</p>	<p>MTÜ Ökokratt kogub regulaarselt andmeid enda poolt läbiviidud tegevuste väljundite kohta (organisatsioonide tegevus- ja majandusaastaruanded).</p> <p>Vastavateemaline uuring elanikkonna seas. Juhuslikkuse alusel läbiviidavad poolstruktureeritud intervjuud ja kvalitatiivanalüüs (vahendite olemasolul).</p> <p>Vastavateemaliste elanikkonna uuringute seire või koostamine (vahendite olemasolul).</p> <p>Koguda regulaarselt vastavasisulistest dokumentidest, keskkonnaasutustest ja ametnikelt infot.</p>
--	--	--

KOKKUVÕTE

MTÜ Ökokratt täiendab jooksvalt oma mõju hindamise metoodikat vastavalt tegevustele, mis lähima 5 aasta jooksul ellu viiakse.

Organisatsiooni ühiskondliku mõju hindamise kaudu saab ühendus infot edasiste strateegiliste eesmärkide seadmiseks/täiendamiseks. Organisatsioonile on see justkui peegeldus oma teooria toimimisest praktikas – kas teatud tegevused toimivad teatud sihtgruppidele. Kui ei, siis tuleks strateegiaplaanides muudatusi teha, et tulemus oleks võimalikult eesmärgipärane ja organisatsioon liiguks järjekindlalt oma visiooni saavutamise poole. Mõju hindamine annab ka informatsiooni selle kohta, kuidas peaks ressursse suunama üldisele elanikkonna teavitamisele keskkonnaga ja kodanikuühiskonnaga seotud temadest ja kujundada ühiskonna teadlikkust ja hoiakuid.